

Journal of Social Intervention: Theory and Practice –
2010 – Volume 19, Issue 1, pp. 89–91
URN:NBN:NL:UI:10-1-100234

ISSN: 1876-8830

URL: <http://www.journalsi.org>

Publisher: Igitur, Utrecht Publishing & Archiving
Services in cooperation with Utrecht University of

Applied Sciences, Faculty of Society and Law

Copyright: this work has been published under a

Creative Commons Attribution-Noncommercial-No

Derivative Works 3.0 Netherlands License

Jelle Prins. **Burnout among Dutch medical residents.**

Groningen: Proefschrift RUG, 2009, 143 p.

ISBN/EAN 978 90 9024247-7

BOOKS

MEINDERT SLAGTER

Onlangs promoveerde Jelle Prins op een proefschrift over burnout onder artsen in opleiding tot medisch specialist (AIOS). In de inleiding lezen we dat hoewel AIOS de opleidingsperiode als een leerzame levensfase ervaren, het blijft balanceren tussen opleiding, werk en privéleven.

Wie kent niet de verhalen over jammerende AIOS en opleiders die hierover de schouders ophalen. En de verhalen over met de feestdagen hardwerkende AIOS en de kerstdagen in huiselijke kring doorbrengende opleiders. "Ingeval van nood kunt u mij altijd bellen."

Toch was/is over de mate van belasting in relatie tot burnout en de determinanten van

het wel of niet optreden van burnout weinig bekend. De vraag naar het voorkomen van burnout bij AIOS in Nederland staat in deze dissertatie centraal. Bovendien de vraag naar de rol van een aantal demografische en werkgerelateerde kenmerken.

Twee cross-sectionele studies zijn verricht om meer duidelijkheid te krijgen. De ene studie betreft AIOS in het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG), de andere alle AIOS in Nederland. De studies maken gebruik van hetzelfde theoretische model. In dit model worden risicoverhogende of risicoverlagende factoren gerelateerd aan burnout, en burnout vervolgens aan werkresultaten.

BOOKS

Maar eerst wordt een hoofdstuk gewijd aan de literatuur over onderzoek naar burnout bij AIOS. Onderzoek naar burnout bij AIOS is schaars, de onderlinge vergelijkbaarheid van voorhanden studies gering door het gebruik van verschillende meetinstrumenten en verschillende systematieken.

In het volgende hoofdstuk (3) lezen we dat het onderzoek onder AIOS van het UMCG ($N=292$) een respons opleverde van 54%. Voorwaar niet onaardig maar bij een dergelijk onderwerp is het verleidelijk te veronderstellen dat de overige 46% geen problemen heeft. Of hebben ze zoveel problemen dat ze niet eens mee willen doen aan het onderzoek? Kortom hoe representatief is de respons van 54%? Ook de auteur is dit niet ontgaan, meer daarover later in deze bespreking. Rest de vraag of deze manier van onderzoek de geschiktste is.

Van de respondenten geeft 13% aan middelmatige tot ernstige burnout te ervaren. Het hoogste percentage burnout blijkt voor te komen bij AIOS Psychiatrie.

Hoe is het gesteld met de effecten van sociale steun op burnout onder bovengenoemde groep? Het gaat hierbij om de mate van ervaren emotionele, informatieve en waarderingssteun, zoals verkregen van supervisors, collegae-AIOS, verpleegkundigen en patiënten. AIOS blijken minder tevreden te zijn met de ervaren emotionele steun van hun

supervisors dan met die van collega's en verpleegkundigen.

Verder geven onderzoeksresultaten een significante relatie tussen ontevredenheid met emotionele en waarderingssteun van supervisors en de emotionele uitputting van AIOS.

Hoofdstuk 5 gaat over de balans tussen kosten en baten in relaties, die de AIOS ervaren in de werkrelaties met supervisors, collegae AIOS, verpleegkundigen en patiënten. Het valt op dat AIOS die meer overbenefit (meer steun en waardering krijgen van een groep mensen dan er zelf door hen in de relatie geïnvesteerd wordt) ervaren in de relatie met verpleegkundigen, meer emotionele uitputting en minder persoonlijke bekwaamheid rapporteren dan degenen die deze relatie als reciproque ervaren.

Wellicht leidt steun door personen die lager in de medische hiërarchie staan tot gevoelens van inferioriteit.

In hoofdstuk 6 volgt een verslag van de burnout en bevlogenheid onder AIOS in de landelijke studie. Alle in 2005 bij de Medische Registratie Commissie geregistreerde AIOS zijn aangeschreven ($N=5245$). De respons was 41%. Hiervan wordt 20.6% geclassificeerd als burnout: 14.6 als matig en 6% als ernstig. Opvallend: het laagste percentage met burnout klachten is gevonden in de groep AIOS heelkunde (de chirurgen).

In hoofdstuk 7 komen de handelingsfouten aan de orde. Bij de chirurgen rapporteren de AIOS heekunde de meeste handelingsfouten. AIOS met burnout blijken significant meer fouten te rapporteren dan collega's die niet aan de criteria van burnout voldeden. Dit lijkt in tegenstelling met het gegeven dat de groep met het laagste percentage burnout (de heekundigen) de meeste handelingsfouten rapporteert. Een verklaring is wellicht dat het voor AIOS met weinig stress geen probleem is fouten toe te geven.

Het proefschrift, opgebouwd aan de hand van artikelen, eindigt zoals gebruikelijk met algemene conclusies. Hier valt op: Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) is 8–11% van de Nederlandse werkenden burnout. AIOS ervaren de relatie met opleiders niet slechts als één in welke zij *underbenefit* ervaren, maar zij zijn eveneens ontevreden met de sociale ondersteuning die zij krijgen van hun opleider. Deze factoren dragen direct bij tot de ontwikkeling van burnout bij AIOS.

De auteur veronderstelt bij de verklaring van de non-response dat wellicht non-responders geen problemen kennen en

daarom geen identificatie met het onderzoek tonen. Hoewel het volgens de auteur ook aannemelijk is dat juist deze AIOS met burnout niet reageren vanwege uitputting en depersonalisatie.

We mogen veronderstellen dat het de middengroep (van relatief matig burnout tot relatief weinig problemen) is die heeft gerespondeerd.

Prins heeft een interessant proefschrift geschreven over een interessant onderwerp. Wel een onderzoek dat schreeuwt om een vervolg. Gezien de moeilijkheid van de interpretatie van de aard van de non-respondenten lijkt een meer kwalitatieve aanpak de voorkeur te verdienen.

De schrijver geeft zelf reeds enkele voorzetsen voor vervolgonderzoek, waaronder het voorstel om eens te kijken in hoeverre persoonlijkheidscomponenten een rol spelen bij de ontwikkeling van burnout. Het is niet onaannemelijk te veronderstellen dat de bovengenoemde balans in een werk/opleidingssituatie met (soms) lange uren en moeilijke beslissingen betreffende gezondheid en ziekte (leven en dood) niet door elk persoonlijkheidstype is te behouden. Selectie aan de poort, maar dan niet op hoge cijfers?!